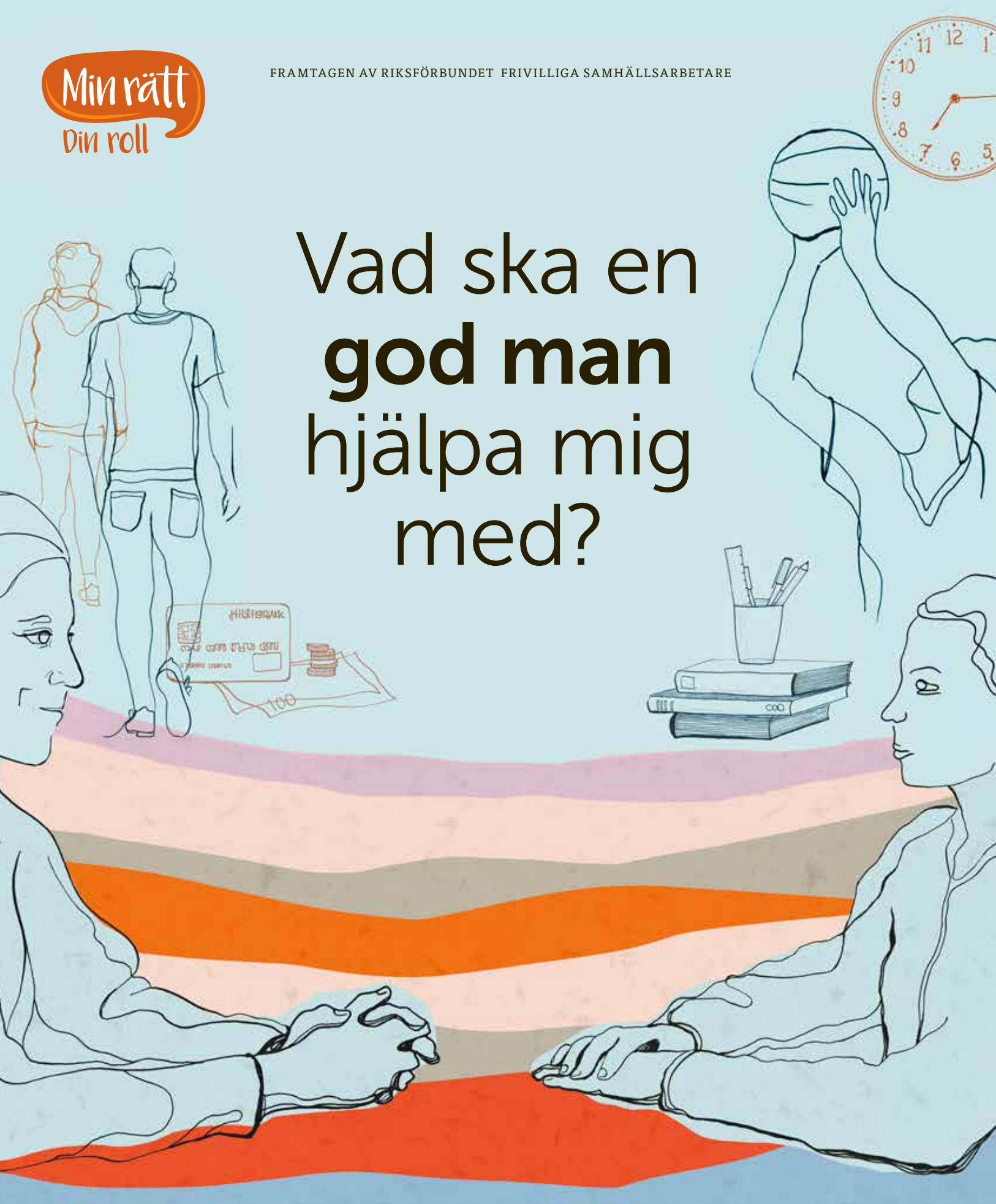


Vad ska en **god man** hjälpa mig med?



Min rätt – Din roll



Projektet *Min rätt – Din roll* drivs av Riksförbundet frivilliga samhällsarbetare, RFS, under åren 2016–2019 med medel från Allmänna arvsfonden. Ett resultat är denna skrift som riktar sig till ensamkommande barn och förklarar den gode mannens roll. Ensamkommande ungdomar från Simons (Svenskar och invandrade mot narkotika) lokalföreningar, Stockholms Stadsmissions boendeverksamheter och Rädda Barnens påverkansråd har deltagit i framtågandet och faktagranskning av materialet. Ett stort tack till alla som medverkat!

Riksförbundet frivilliga samhällsarbetare, RFS, är en ideell organisation som består av cirka 60 lokalföreningar vars cirka 5 500 medlemmar har uppdrag som kontaktperson, kontaktfamilj, stödfamilj, stödperson, lekmanövervakare, förtroendeman, god man, förvaltare, god man för ensamkommande barn, särskilt förordnad vårdnadshavare och som är besökare på häkte och anstalt.

Medlemskap i en lokalförening ger försäkring, nyhetsbrev, rådgivning samt möjlighet till kunskaps- och erfarenhetsutbyte. Läs mer på www.rfs.se



ISBN 978-91-983249-2-1

Grafisk form och produktion: Grafolin

Illustration: Jutta Falkengren illustration

Tryck: Åtta45, Stockholm 2018

Innehåll

Komma ensam till Sverige	4
God man	4
Att ha en god man	5
Vad gör en god man?	5
Hjälper dig att ansöka om asyl	6
Ansvarar för ditt boende	6
Stödjer dig i kontakten med myndigheter	6
Ansvarar för din ekonomi	6
Ansvarar för din skolgång	7
Ser till att du får hälsovård	7
Hjälper dig att ha kontakt med föräldrar eller andra släktingar	8
Om du inte är nöjd med din gode man	8
Vad gör en god man inte?	8
Vad gör socialsekreteraren?	9
Vad gör skolan?	10
Vad gör boendet?	10
Om du bor på ett HVB-hem	10
Om du bor på ett stödboende	10
Om du bor i ett familjehem	11
Vanliga frågor och svar	12
Hur fungerar det med fritidsaktiviteter?	12
Kan jag arbeta medan jag söker asyl?	12
Var kan jag vända mig om jag mår dåligt?	13
Vad innebär en åldersbedömning?	13
Vad händer om jag får uppehållstillstånd?	13
Vad händer om jag får avslag på min asylansökan?	13
Vad händer när jag fyller 18 år?	13
Samarbete med god man	14
Om mig	14
I kontakten med min gode man önskar jag	14
Checklista för mig och min gode man	15

god man

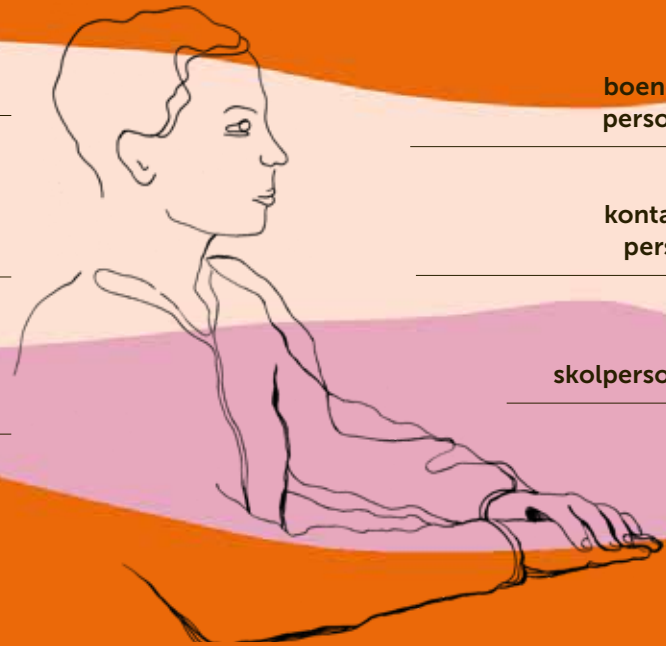
boende-
personal

offentligt
biträde

kontakt-
person

social-
sekreterare

skolpersonal



Komma ensam till Sverige

"Inga vuxna får slå barn i Sverige." (pojke 16 år)

"Vuxna måste lyssna på barnet och man har rätt att säga vad man tycker." (pojke 16 år)

"Den gode mannen hjälper till med alla kontakter med myndigheter." (flicka 17 år)

När du är under 18 år räknas du som barn i Sverige. Om du har kommit till Sverige utan föräldrar eller någon annan som kan ta hand om dig kallas du för ensamkommande barn. Alla människor, flickor och pojkar, har lika värde och du har samma rättigheter som alla andra barn i Sverige. Du har rätt att vara trygg och att få det stöd du behöver. Du har också skyldigheter, så som att följa svenska lagar.

Eftersom dina föräldrar inte är här har du rätt att få hjälp av andra vuxna. Men det kan vara svårt att veta vem som ska hjälpa till med vad.

Här kan du som är asylsökande läsa om vad en god man, socialsekreteraren, det offentliga biträdet, personal i skolan och i boendet kan hjälpa dig med. I slutet av den här skriften har vi lämnat plats åt dig. Där finns förslag på frågor som du och din gode man tillsammans kan diskutera för att göra era förväntningar på varandra tydliga.

God man

När du har kommit till Sverige utan någon förälder får du en god man som ska hjälpa dig med olika saker som dina föräldrar annars skulle ha gjort. Alla ensamkommande barn får en god man. God man är en vuxen man eller kvinna, som frivilligt har anmält sig för att bli god man. Gode mannen får en liten ekonomisk ersättning för att hjälpa dig.

Din gode man ska se till att du får den hjälp du behöver och göra det som är bäst för dig. Du har rätt att säga vad du tycker om den som ska bli din gode man. Om du till exempel helst vill ha en kvinna som god man har du rätt att säga det. Kommunen ska då försöka se till att det blir så. Det är viktigt att du känner dig trygg med personen som ska vara din gode man.

God man är inte samma sak som en mamma eller pappa. Du bor inte hos din gode man. Din gode man kommer inte heller att försörja dig. Det är Migrationsverket och socialtjänsten som ser till att du har mat, kläder och någonstans att bo.

God man ska hjälpa dig på bästa möjliga



sätt och har precis som en förälder ingen tystnadsplikt. Det betyder att en god man ibland behöver berätta saker om dig för din socialsekreterare eller för personalen på boendet. En god man får förstås inte berätta vad som helst, bara om gode mannen tycker att det är för ditt bästa.

Du har god man tills:

- du fyller 18 år
- får uppehållstillstånd
- dina egna föräldrar kommer till Sverige
- du lämnar Sverige.

Att ha en god man

Du kommer att ha kontakt med din gode man om många saker. Din gode man är ett stöd för dig i asylprocessen, i kontakten med myndigheter, i boendet och skolan. Du har alltid rätt att säga hur du vill ha det till din gode man och den gode mannen måste lyssna på dig. Det är inte alltid säkert att den gode mannen gör som du vill och ibland kommer den gode mannen sätta gränser på samma sätt som en förälder. Den gode mannen ska alltid göra det som är bäst för dig.

I början kan det vara svårt att prata med din gode man eftersom ni förmodligen pratar olika språk och inte känner varandra. Du har rätt att ha med en tolk när du träffar din gode man innan du har hunnit lära dig svenska. Om din gode man inte har frågat dig kan du säga att du vill ha med en tolk när ni ska träffas. Du har alltid rätt att fråga eller säga till om det är något som du inte förstår. Ofta är det bra att prata om saker flera gånger.

Det är olika hur ofta man träffar sin gode man. I början träffas ni oftare och efter ett tag träffas ni ungefär en gång i månaden. Det är viktigt att ni har telefonnummer och mejladress till varandra så att ni kan prata om saker även när ni inte träffas. Du kan till exempel prata med din gode man om du har frågor om asylprocessen, om det är något som inte fungerar i skolan eller boendet eller om du inte mår bra. Din gode man kan inte lösa allt men ska se till att du får den hjälp du behöver.

Vad gör en god man?

Din gode man ska hjälpa dig med flera olika

"En god man är ett stöd när du kommer till Sverige och inte vet hur samhället fungerar." (flicka 17 år)

"En god man hjälper till att känna sig trygg." (pojke 15 år)

"Gode mannen hjälper så att det fungerar med boende, skola och hjälper till med ekonomin." (pojke 15 år)

"I början när du inte kan svenska är det svårt att prata med god man. Du får ha med tolk för att förstå och kunna berätta vad du tycker för den gode mannen." (flicka 15 år)

"I början hjälpte god man mig mer, men nu tar jag hand om bankkortet själv." (pojke 17 år)

"God man kan svara på frågor om man inte förstår asylprocessen." (pojke 16 år)

"En god man hjälper dig med olika saker. Ibland får barnet bestämma, men ibland bestämmer den gode mannen. Det är viktigt att prata om man tycker olika, ofta kan man komma överens" (flicka 17 år)

saker. Det är framför allt saker som du inte själv får bestämma över innan du fyllt 18 år.

DIN GODE MAN:

Hjälper dig att ansöka om asyl

Du söker asyl hos Migrationsverket och träffar där en handläggare som utreder ditt ärende. Din gode man är ett stöd för dig när du söker asyl. Har du frågor om hur asylprocessen fungerar eller hur det går med din ansökan kan du fråga den gode mannen. Du får också ett offentligt biträde som är en jurist som kan svenska lagar. Ditt offentliga biträde kommer att hjälpa dig med din asylansökan och arbetar för att du ska få stanna i Sverige. Det offentliga biträdet är inte anställt av Migrationsverket. Det kostar inget att ha ett offentligt biträde.

Det är viktigt att du berättar för det offentliga biträdet varför du vill stanna i Sverige. Det offentliga biträdet har något som kallas lojalitetsplikt. Det betyder att hen står på din sida. Det är inte säkert att du får stanna i Sverige. Varken den gode mannen eller det offentliga biträdet kan bestämma om du får stanna eller inte, det bestämmer Migrationsverket.

Den gode mannen följer med dig på alla möten med Migrationsverket. Den gode mannen kan hjälpa dig om det är något som du inte förstår eller om du har frågor om vad som händer under asylprocessen. Om du inte vill stanna i Sverige kan du också berätta det för din gode man och det offentliga biträdet.

Under asylprocessen ska din gode man: vara ett stöd, följa med på möten, svara på frågor om asyl, berätta för dig om hur det går med ärendet, ha kontakt med offentliga biträdet, samtycka till åldersbedömning.

Under asylprocessen ska din gode man inte: påverka beslut eller hur lång tid det dröjer, skjutsa till och från Migrationsverket.

Ansvarar för ditt boende

Din gode man ansvarar för att du har ett boende där du kan känna dig trygg. Både du och din gode man har rätt att samtycka till boendet som socialtjänsten föreslår. Det är viktigt att du tycker att boendet verkar bra. Det är inte säkert att du får bo precis där du vill, men din gode man och socialsekreterare

ska se till att du får ett boende som passar dig så bra som möjligt.

I kontakten med ditt boende ska din gode man: tillsammans med dig och socialtjänsten planera lämpligt boende för dig, samtycka till boendeplaceringen, vara med och ta fram genomförandeplan, besöka boendet, söka om nytt boende om det inte fungerar. *I kontakten med boendet ska din gode man inte:* bestämma över regler på boendet, skjutsa till aktiviteter, lösa konflikter på boendet, öppna din post utan samtycke.

Stödjer dig i kontakten med myndigheter

Din gode man följer med dig när du ska träffa myndigheter. Det kan vara möten med Migrationsverket, socialtjänsten eller hos polisen. Polisen får till exempel inte ha ett förhör med dig om din gode man eller ditt offentliga biträde inte är med. Du måste inte berätta allt för din gode man om du inte vill. Om du till exempel vill träffa din socialsekreterare själv eller gå till ungdomsmottagningen, behöver du inte fråga din gode man om lov.

I kontakten med myndigheter ska din gode man: följa med på möten (du har rätt att träffa socialsekreterare enskilt), ansöka om insatser exempelvis kontaktperson, samtycka till boende, vara med dig hos polisen om du utsatts för eller begått brott. *I kontakten med myndigheter ska din gode man inte:* besluta om insatser utan ditt samtycke.

Ansvarar för din ekonomi

Din gode man kommer att söka pengar för dig från Migrationsverket och se till att du får dagersättning. Pengarna ska räcka till kläder, fritidsintressen med mera. Berätta för din gode man om du har några extra behov, till exempel glasögon eller slöja så kan din gode man ansöka om särskilt bidrag från Migrationsverket.

Din gode man ska se till att pengarna används på rätt sätt. Det är viktigt att du och din gode man pratar om vad pengarna ska räcka till. Du har rätt att säga vad du vill göra med pengarna och din gode man ska lyssna på dig, men ibland kan din gode man bestämma att pengarna behöver användas på andra sätt.

Din gode man bestämmer om du eller den gode mannen ska ha hand om bankkortet. Ofta tar din gode man hand om kortet i början och efter ett tag kan du få ta hand om kortet själv. Då ansvarar du själv för att se till att pengarna räcker till det du behöver. Det är bra om ni pratar om hur mycket pengar du kan ha som fickpengar. Du väljer själv vad du vill göra med dina fickpengar. Om du bor i familjehem så är det familjehemmet som ger dig fickpengar. Då ska familjehemmet tillsammans med gode mannen och dig diskutera din ekonomi.

God man ansvarar inte för dig ekonomiskt. Om du till exempel råkar tappa bort ditt busskort kommer inte din gode man att betala för det. Skulle du behöva ett nytt busskort kan din gode man hjälpa dig att ansöka om bidrag för ett nytt kort, men du kan behöva stå för kostnaden själv.

I ekonomiska frågor ska din gode man: ansöka om dagersättning och särskilt bidrag, bestämma hur dina pengar ska användas, bestämma om du ska ha bankkortet själv, lyssna på dina önskemål, berätta om regler kring ersättningar.

I ekonomiska frågor ska din gode man inte: låna ut pengar till dig, bestämma över hur du använder dina fickpengar eller lön som du får från arbete.

Ansvarar för din skolgång

Din gode man ser till att du får börja i skolan. Om det är något som inte känns bra i skolan kan du berätta det för din gode man. Din gode man kommer att vara med på samtal i skolan. Där kan ni prata om vad som fungerar bra och om du behöver extra hjälp med något. Det kan till exempel handla om att du

vill ha läxhjälp eller gå i sommarskola.

Eftersom din gode man är din vårdnadshavare måste hen godkänna vissa saker. För att du ska få vara med i simundervisning eller åka på klassresor ska din gode man skriva under ett medgivande.

I kontakten med skolan ska din gode man: följa med på utvecklingssamtal, skriva under papper från skolan exempelvis frånvaro, simskola, klassresor, prata med dig om hur det går i skolan och om du får tillräckligt stöd eller om du behöver extra hjälp, prata med boende om du har frånvaro.

I kontakten med skolan ska din gode man inte: hjälpa till med läxor, skjutsa till skolan, se till att du kommer i tid till skolan.

Ser till att du får hälsovård

Din gode man ska se till att du får den hälso- och sjukvård som du behöver. När du kommer till Sverige får du göra en hälsoundersökning. En hälsoundersökning innebär att du får träffa en läkare som tar reda på hur du mår, om du behöver några mediciner, gå till tandläkare eller om du mår psykiskt dåligt och behöver träffa en psykolog. Det kostar inget för barn att få vård i Sverige. Din gode man följer med dig på hälsoundersökningen.

Du har rätt att ha med dig någon när du ska gå till läkare, om du vill det. Ofta följer den gode mannen med dig på det första läkarbesöket, till exempel till tandläkaren. När du ska gå dit nästa gång är det din kontaktperson på boendet eller någon från ditt familjehem som följer med dig, om du vill. Prata med din gode man och boendet om hur du vill göra.

"I Sverige kostar det inget att gå i skolan. Det är en möjlighet att få lära sig saker." (pojke 16 år)

"Ibland blir det tjafs med god man, om god man vill att jag ska spara men jag vill annat." (flicka 17 år)

"I Sverige är det gratis att gå till läkare. God man ser till att man får rätt vård." (pojke 16 år)





"Min gode man var inte bra, han besökte mig inte, svarade aldrig i telefon och hade inte tid. Då fick jag byta till en ny god man." (pojke 17 år)

I kontakten med hälso- och sjukvård ska din gode man: följa med på hälsoundersökningen, prata med ditt boende så att de bokar läkartid och följer med dig till sjukhus. I kontakten med hälso- och sjukvård ska din gode man inte: bestämma vilken vård du ska få, följa med på läkarbesök utöver första hälsoundersökningen.

Hjälper dig att ha kontakt med föräldrar eller andra släktingar

Om du vet var dina föräldrar eller anhöriga finns och vill ha kontakt med dem pratar du med din gode man och med boendepersonal eller familjehemmet om det.

Om du inte vet var din familj är kommer svenska myndigheter att försöka hitta din familj så att du kan få kontakt med dem, men det är inte säkert att de får komma till Sverige. Om du vill leta efter dem kan Röda Korset ibland hjälpa till. För att få hjälp av Röda Korset måste din gode man boka ett möte med dem. Din gode man följer med dig till mötet. Om du vill ha med en tolk till mötet berättar du det för den gode mannen. Du bestämmer själv om du vill söka efter din familj. Din gode man kan inte bestämma att Röda Korset ska leta efter dina anhöriga, men är med som ett stöd i kontakten med Röda Korset.

Vid efterforskning av anhöriga ska din gode man: sköta kontakten med Röda Korset vid efterforskning av anhöriga.

Vid efterforskning av anhöriga ska din gode man inte: leta själv efter dina anhöriga, söka asyl för anhöriga till dig.

Om du inte är nöjd med din gode man

Om din gode man inte gör det som ingår i uppdraget, exempelvis inte svarar i telefon, inte kommer på möten eller säger att hen inte har tid att träffa dig ska du prata med en annan vuxen som du litar på. Det kan vara en lärare, kontaktperson på boende eller familjehemmet. Då är det bra om ni tillsammans pratar med den gode mannen så att du kan berätta hur du vill att det ska fungera. Om det inte hjälper kan du ta hjälp av en vuxen och kontakta överförmyndaren i kommunen. Överförmyndaren har ansvar för att gode män gör det som de ska och de kommer att undersöka om din gode man har misskött sitt uppdrag. Om din gode man inte sköter sitt uppdrag har du rätt att få en ny god man. Om gode mannen har skött sitt uppdrag är det inte säkert att du får byta god man.

Vad gör en god man inte?

En god man ska inte hjälpa dig med saker i vardagen. En god man ska till exempel inte skjutsa dig, hjälpa dig med läxor eller väcka dig på morgonen. En god man ska vara ett stöd för dig men kan inte hjälpa dina familjemedlemmar. En god man kan till exempel inte ansöka om asyl för dina anhöriga. En god man kan inte heller leta efter dina anhöriga.

OM EN GOD MAN INTE SKA HJÄLPA TILL, VEM SKA GÖRA DET DÅ?

UPPGIFT	VEM SKA HJÄLPA TILL?
Skjutsa till Migrationsverket	boende
Skjutsa till fritidsaktiviteter	boende, eget ansvar
Hjälpa till med läxor	boende, frivilligorganisationer, skola
Följa med till läkare (förutom hälsoundersökning och första besök hos läkare)	boende, kontaktperson från socialtjänsten
Väcka på morgonen	boende
Leta efter anhöriga	Migrationsverket, socialtjänsten, Röda Korset
Hitta extrajobb/sommarjobb	frivilligorganisationer, kompisar, eget ansvar
Hitta fritidsaktiviteter	boende, kontaktperson SoL, frivilligorganisationer

* Med boende avses HVB-hem, familjehem och stödboende

Vad gör socialsekreteraren?

Du har rätt att:

- Få den hjälp och det stöd som du behöver för att må så bra som möjligt.
- Få information om saker som rör dig och få möjlighet att ställa frågor.
- Bli lyssnad på.
- Samtycka till insatser som socialsekreteraren föreslår, till exempel boende eller kontaktperson via socialtjänsten.
- Träffa din socialsekreterare enskilt.

Socialtjänsten ansvarar för att, tillsammans med dig och din gode man, ta reda på vilka behov du har. Det kan handla om utbildning, hälso- och sjukvård eller att hitta ett boende som passar dig. På socialtjänsten jobbar socialsekreterare som ansvarar för dig. Du kommer att träffa din socialsekreterare någon gång i månaden för att prata om hur det går för dig och om du får den hjälp du behöver. Ofta följer din gode man med, men du har också rätt att träffa din socialsekreterare själv om du vill.

Socialsekreteraren ska lyssna på vad du har att säga och vad du vill. Det betyder inte att du alltid får som du vill. Socialsekrete-

raren måste tänka på vad som är bäst för dig och bestämma utifrån det. Socialsekreteraren får inte bestämma att du ska flytta eller att du behöver särskild vård om du och din gode man inte samtycker. Men om du mår så dåligt att du är i fara för dig själv eller andra kan socialsekreteraren bestämma, med eller mot din vilja, att du behöver vård eller bo på ett särskilt boende där du kan få mer stöd.

Kontaktperson via socialtjänsten

Om du känner dig ensam och behöver stöd i vardagen kan du hos socialtjänsten ansöka om att få en kontaktperson enligt socialtjänstlagen, SoL. En kontaktperson är en vanlig person som träffar dig på sin fritid. En kontaktperson träffar du några timmar i veckan. Vad du och din kontaktperson gör beror på dina behov. Ni kan till exempel gå på bio, fika eller göra läxor tillsammans. Kontaktpersonen är inte med i skolan. Kontaktpersonen har tystnadsplikt och får inte berätta för andra vad ni pratar om. Om du vill ha en kontaktperson kan du prata med din gode man som hjälper dig med ansökan till socialtjänsten.

"Om det är svårt att få svenska vänner kan kontaktperson vara jättebra. Då får man träna på svenska." (Flicka 17 år)



Vad gör boendet?

Du har rätt att:

- Bo i en trygg och säker miljö.
- Veta vilka regler och rutiner som finns där du bor.
- Få prata med personal när du behöver.
- Ha dina personliga saker i fred.

Det finns olika sorters boenden för ensamkommande barn. Det kan vara ett boende där det bor andra unga (HVB-hem eller stödboende) eller så kan du bo hos en familj (familjehem).

Om du bor på ett HVB-hem

På ett HVB-hem bor du med andra ensamkommande barn och det finns personal dygnet runt. På boendet kan du till exempel få hjälp med skoluppgifter, hitta fritidsaktiviteter och träna på att klara dig själv. Personalen kan också hjälpa till att påminna om tider för läkarbesök och följa med dig till läkare. De kommer att hjälpa dig med vissa saker och förbereda dig på att du ska klara dig i ett eget boende när du blir äldre.

Boendepersonalen har tystnadsplikt och får inte föra information om dig vidare. På boendet får du en kontaktperson. Du, din kontaktperson och din gode man tar fram en genomförandeplan. I genomförandeplanen skriver ni vilken hjälp och stöd du behöver och vem som ska hjälpa dig med vad. Du har rätt vara med och skriva genomförandeplanen. Du har också rätt att veta vad som står i den.

Viktiga saker att ta upp i genomförandeplanen: vad pengarna ska räcka till och vem som ska hjälpa dig med inköp, vilket stöd du behöver i din skolgång, när du ska prata med din gode man och när ni ska träffas, vad du vill göra på fritiden.

Om du bor på ett stödboende

På ett stödboende bor du med andra ungdomar och ni får ofta själva laga mat och tvätta. Du har ett stort eget ansvar för att läsa läxor och att komma i tid till skolan. På stödboendet får du en kontaktperson men det kommer inte att finnas personal där dygnet runt. Självlärt ska du prata med personalen om du behöver hjälp med något. Innan du flyttar till ett stödboende är det viktigt att du pratar

Vad gör skolan?

Du har rätt att:

- Gå i skolan, grundskola och gymnasium.
- Få det stöd du behöver i skolarbetet.

På skolan finns många olika vuxna så som lärare, rektor, kurator och sjuksköterska. Personalen arbetar tillsammans för att du ska få en så bra skolgång som möjligt. Din lärare ska tillsammans med dig och din gode man bestämma vad som är bäst för dig i din utbildning.

Skolan är gratis i Sverige. Du har rätt att gå i skolan medan du är asylsökande. För att få börja på gymnasiet måste du vara under 18 år innan du börjar i gymnasieklass. I skolan kan du lära dig svenska, studera olika ämnen, få modersmålsundervisning och träffa kompisar och vuxna. När du är asylsökande har du inte skolplikt. Det betyder att du inte måste gå i skolan innan du har fått uppehållstillstånd. Men det du lär dig i skolan kommer du ha nytta av i hela livet. Skolan är också en plats där du kan vara med kompisar och träffa vuxna som kan vara ett stöd för dig. Om du inte trivs i skolan är det viktigt att du säger det till din gode man och din kontaktperson på boendet. Då kan ni prata om vad du behöver för att det ska bli bättre.

"I skolan lär man sig svenska. Språket är nyckeln till det svenska samhället."

"När man oroar sig om man får stanna är det svårt att gå i skolan men det är viktigt att träffa kompisar och prata med vuxna som finns där." (pojke 16 år)

"God man vill att jag ska studera men jag vill jobba och tjäna pengar." (flicka 17 år)



med din gode man och socialsekreterare om hur mycket du kan klara dig själv.

Om du bor i ett familjehem

Ett familjehem innebär att du bor hos en vanlig familj. Familjen kan bestå av en vuxen person eller en familj med både vuxna och barn. Det kan vara personer som du känner eller som du inte har träffat förut.

Familjehemmet ska se till att du känner dig trygg. De hjälper dig med skolan, följer med till läkaren och skjutsar till möten hos Migrationsverket. Familjehemmet ska lyssna på dig och se till att du har det bra. Familjehemmet har inte tystnadsplikt och ibland behöver familjehemmet prata med din gode man eller socialsekreteraren om din situation.

Det är bra att du, familjehemmet och din gode man träffas ibland för att prata om hur det går för dig och hur det fungerar med olika saker, som till exempel fickpengar. Om du inte har det bra i familjehemmet kan du berätta det för din gode man eller för din socialsekreterare.





Vanliga frågor och svar

Hur fungerar det med fritids-aktiviteter?

För att må bra är det viktigt att du har något som du trivs med att göra på fritiden. På HVB-hem finns det gruppaktiviteter. Prata med personalen om det är något annat som du vill göra på ditt boende. Du kan få hjälp av boendepersonal att hitta en aktivitet som du är intresserad av. Om du bor i ett familjehem hjälper din familj dig att hitta aktiviteter där du bor. På många platser finns det föreningar som erbjuder olika aktiviteter. Det kan vara idrottsföreningar eller särskilda föreningar för ensamkommande barn.

Om aktiviteten kostar pengar behöver du prata med din gode man. Vissa saker måste din gode man också godkänna för att du ska få göra. Du får en lapp som din gode man ska skriva under, det kallas medgivande. Du behöver ha ett medgivande från din gode man för att till exempel gå på simskola, träna kampsport eller åka på läger med övernattningar.

Om du vill åka och hälsa på någon som bor långt bort och du vill sova över måste du få ett medgivande från din gode man. Det är inte säkert att din gode man säger ja. Prata därför alltid med din gode man innan du åker iväg.

Kan jag arbeta medan jag söker asyl?

För att ha rätt att arbeta under tiden du är asylsökande måste du ha fått ett beslut på undantag från skyldigheten att ha arbetstillstånd, AT-UND. Om du är under 16 år behöver du inte ha AT-UND för praktik, enkla arbetsuppgifter eller enstaka uppdrag. Migrationsverket behöver inte godkänna anställningen, men om du är under 16 år måste din gode man samtycka till att du ska få arbeta.

Om du vill ha ett extrajobb eller sommarjobb ska du prata med din gode man så att ni tillsammans kan prata om och hur mycket du kan jobba. Migrationsverket har regler för hur mycket pengar du får tjäna medan du får dagersättning. Det är viktigt att du pratar med din gode man om hur mycket pengar du kan tjäna när du får dagersättning. Både lön och annan ersättning kan

påverka rätten till ekonomiskt stöd från Migrationsverket. Pengarna som du tjänar på ett extrajobb får du bestämma över själv.

Var kan jag vända mig om jag mår dåligt?

Om du mår psykiskt dåligt är det viktigt att du pratar med någon vuxen. Det kan vara din gode man eller någon på boendet som du litar på. Din gode man kan se till att du får träffa en psykolog. Du kan också gå till elevhälsan på skolan. Du behöver inte be om lov eller berätta för någon om det om du inte vill.

Om du mår dåligt och vill prata med någon kan du ringa till Rädda barnens stödlinje. Telefonnummer: 0200 77 88 20. Du kan prata med någon på svenska, arabiska, dari, pashto, somaliska och tigrinja.

Vad innebär en åldersbedömning?

Om du inte kan visa hur gammal du är erbjuder Migrationsverket dig att göra en medicinsk åldersbedömning. Det betyder att de undersöker hur gammal du är. Du får själv välja om du vill göra en åldersbedömning. Det är viktigt att du och din gode man pratar om vad det innebär. Både du och din gode man måste samtycka till en åldersbedömning. Om du väljer att göra en åldersbedömning följer din gode man med dig till kontrollen.

Vad händer om jag får uppehållstillstånd?

Om du får uppehållstillstånd ska du istället för god man få en särskilt förordnad vårdnadshavare. Om det inte är så lång tid tills du fyller 18 år kan det istället bli så att du har kvar din gode man. En särskilt förordnad vårdnadshavare har nästan samma uppgifter som en god man. En särskilt förordnad vårdnadshavare ska på samma sätt

som en god man se till att du får den hjälp som du behöver. Vårdnadshavaren har rätt och skyldighet att bestämma i frågor som gäller dig. Du har samma rättigheter som när du har en god man.

Vad händer om jag får avslag på min asylansökan?

Om Migrationsverket tycker att du inte har tillräckliga skäl för att stanna i Sverige får du avslag på din asylansökan. Du och din gode man får komma på ett möte hos Migrationsverket där de förklarar beslutet och du får möjlighet att ställa frågor.

Vid ett avslag har du två möjligheter:

- Du kan acceptera beslutet. Det kallas att nöjdförklara sig. Du kan inte ångra dig i efterhand.
- Du kan överklaga beslutet. Det betyder att du vill att domstolen ska ändra på Migrationsverkets beslut. Din gode man och ditt offentliga biträde hjälper dig att överklaga.

Vad händer när jag fyller 18 år?

Enligt svensk lag blir du myndig när du fyller 18 år. Det betyder att du inte längre räknas som ett barn och att andra regler gäller för vuxna som söker asyl. När du blir 18 år har du inte längre en god man och du måste själv sköta kontakten med Migrationsverket, ansvara för din ekonomi och ordna med boende. Det är mycket att tänka på och det är viktigt att du förbereder dig så gott du kan.

Några saker du kan göra är:

- Prata med din gode man så att du vet vad som blir annorlunda när du fyller 18 år.
- Om du vill ha fortsatt stöd kan du prata med din gode man om att ansöka om en kontaktperson från socialtjänsten. En kontaktperson är en person som kan ge dig stöd i vardagen. Det kan vara din gode man som blir kontaktperson, någon annan vuxen som du känner eller någon som socialtjänsten föreslår.

"Det finns föreningar för ensamkommande som har olika gruppaktiviteter." (pojke 17 år)

"Vi har pratat om att jobba extra, god man vill att jag ska studera men jag vill jobba och tjäna pengar." (flicka 17 år)

Samarbete med god man

Det finns många frågor som du och din gode man samarbetar kring. Här kan du och den gode mannen tillsammans gå igenom hur ni ska samarbeta i frågor som är viktiga för dig.



Om mig:

Saker jag tycker om att göra _____

Det här gör mig glad _____

Det här gör mig arg _____

Det här är viktigt för mig _____



I kontakten med min gode man önskar jag:

Jag önskar ha kontakt via: ☐ telefon ☐ mejl ☐ sms

Så här ofta önskar jag höras med min gode man:

☐ varannan dag ☐ en gång i veckan ☐ varannan vecka ☐ en gång i månaden

När vi träffas önskar jag ses:

☐ inne ☐ ute ☐ på boendet ☐ annat

När vi träffas önskar jag ha med tolk: ☐ ja ☐ nej

Så här länge vill jag ett möte med god man ska vara:

☐ 20 min ☐ 40 min ☐ 1 timme, längre. (jag vill ha paus efter cirka _____ minuter)

När jag får information önskar jag få den ☐ muntligt ☐ skriftligt ☐ både och

Om jag inte förstår vill jag visa det på detta sätt: _____

När vi har möte vill jag: ☐ ställa frågor ☐ under tiden ☐ ställa alla frågor i slutet

Efter ett möte önskar jag att vi sammanfattar på detta sätt:

Kropp- och ögonkontakt: Är det okej att kramas? ☐ ja ☐ nej

Vill jag ha ögonkontakt? ☐ ja ☐ nej

Jag vill inte prata med min gode man om: _____

Min gode man kan stödja mig genom att: _____

Checklista för mig och min gode man

Här kan du kryssa i ämnen som du vill prata med din gode man om. Det är bra att prata om vilka mål du har, vad som behöver göras och vem som ska hjälpa dig för att du ska nå målen.

☐ **Ekonomi**

Exempel:
Bankkort
Spara
Fickpengar

☐ **Fritid**

Exempel:
Intressen
Aktiviteter
Hälsa på kompisar

☐ **Praktik/sommarjobb/extrajobb**

Exempel:
Arbetsstillstånd
Migrationsverkets regler
Jobba och plugga samtidigt

☐ **Inför 18-årsdagen**

Exempel:
Bo själv
Kontaktperson
Förberedelser

☐ **Efterforska anhöriga**

Exempel:
Kontakta Röda Korset

☐ **Annat**

Anteckningar:





Det är många vuxna runt dig som är ensamkommande barn och det kan vara svårt att veta vem som ska göra vad. I *Min rätt – vad ska en god man hjälpa mig med?* kan du läsa om vilken hjälp du som är asylökande kan få av din gode man. Det finns också information om vad socialsekreteraren, personal i boendet och skolan gör. Sista delen i skriften är avsedd för dig att fylla i tillsammans med din gode man. De frågorna kan hjälpa er att skapa tydlighet och en trygg grund för er relation.

RFS tagit fram skriften i samarbete med ungdomar som har egen erfarenhet av att komma till Sverige som ensamkommande barn.

